

USTAWA

z dnia 30 maja 1962 r.

Prawo wodne.

DZIAŁ I

Przepisy ogólne.

Rozdział 1.

Zasady ogólne.

Art. 1. 1. Wody stanowią własność Państwa, jeżeli niniejsza ustawa nie stanowi inaczej.

2. W granicach określonych przez niniejszą ustawę własność gruntu rozciąga się na znajdujące się na gruncie powierzchniowe wody stojące oraz na wody w studniach i rowach.

Art. 2. W granicach określonych liniami brzegów gruntów, pokryte powierzchniowymi wodami płynącymi, z wyjątkiem rowów, stanowią własność Państwa.

Art. 3. Wody powierzchniowe i podziemne służą do zaspokojenia potrzeb gospodarki narodowej, potrzeb ludności oraz dla innych potrzeb, określonych w niniejszej ustawie lub w przepisach szczególnych.

Art. 4. Dla zaspokojenia potrzeb określonych w art. 3 Państwo prowadzi planową gospodarkę wodną.

Art. 5. 1. Przepisy niniejszej ustawy stosuje się do morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego w przypadkach w niej określonych.

2. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia rozciągnąć również w innych przypadkach stosowanie niektórych przepisów niniejszej ustawy do morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego.

Art. 6. 1. Wody, z wyjątkiem morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego, nazywane są wodami śródlądowymi.

2. Prezes Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej w porozumieniu z Ministrami Żeglugi i Rolnictwa ustali granice między wodami śródlądowymi a morskimi wodami wewnętrznymi i morzem terytorialnym.

Art. 7. Wody śródlądowe dzielą się na:

- 1) wody powierzchniowe, znajdujące się na powierzchni ziemi,
- 2) wody podziemne, znajdujące się pod powierzchnią ziemi.

Art. 8. Wody powierzchniowe dzielą się na:

- 1) wody płynące, znajdujące się w rzekach, w jeziorach lub zbiornikach, z których cieką wypływają lub do których uchodzą, potokach górskich, kanałach i innych ciekach o przepływach stałych lub okresowych oraz w źródłach, z których cieką biorą początek,
- 2) wody stojące, znajdujące się w jeziorach innych niż określone w pkt 1, stawach i innych zbiornikach.

Art. 9. 1. Granicę między gruntami pokrytymi wodami powierzchniowymi a gruntami przyległymi do tych wód stanowi linia brzegu.

2. Linie brzegu stanowi krawędź brzegu lub linia stałego porostu traw albo linia, którą ustala się według zwyczajnego stanu wody.

3. Linie brzegu ustala:

- 1) wojewódzki organ administracji wodnej — na wodach żeglownych i splawnych,
- 2) powiatowy organ administracji wodnej — na innych wodach powierzchniowych.

4. Prezes Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej określi szczegółowe zasady ustalania linii brzegu.

Art. 10. Ilekroć w niniejszej ustawie jest mowa o:

- 1) wojewódzkim organie administracji wodnej — należy przez to rozumieć właściwy do spraw gospodarki wodnej organ prezydium wojewódzkiej (miasta wyłączonego z województwa) rady narodowej,
- 2) powiatowym organie administracji wodnej — należy przez to rozumieć właściwy do spraw gospodarki wodnej organ prezydium powiatowej (miejskiej, dzielnicowej) rady narodowej,
- 3) zakładach — należy przez to rozumieć przedsiębiorstwa, urzędy, instytucje lub inne zakłady pracy.

Art. 11. Organy administracji wodnej rozporządzają zasobami wód powierzchniowych i podziemnych zgodnie z perspektywicznymi planami rozwoju gospodarki narodowej w zakresie gospodarki wodnej lub wytycznymi do tych planów.

Art. 12. 1. W zakresie określonym w niniejszej ustawie organy administracji wodnej regulują korzystanie z wód

1) wykonywanie obiektów budowlanych gospodarki wodnej oraz sprawują nadzór i kontrolę nad stanem, działaniem i wykorzystaniem tych obiektów, nad utrzymaniem wód śródlądowych wraz z brzegami i nad zachowaniem naturalnego stanu wód lub przywróceniem przydatności wód do normalnego z nich korzystania.

2. Kierownictwo zakładu obowiązane jest do udzielania organom administracji wodnej szczegółowych informacji o gospodarce wodnej i ściekowej danego zakładu oraz do udostępnienia innych materiałów, mających wpływ na tę gospodarkę.

3. Przepis ust. 2 ma odpowiednie zastosowanie do osób fizycznych i prawnych innych niż określone w ust. 2, które korzystają z wód w sposób szczególny, utrzymują wody śródlądowe wraz z brzegami oraz wykonują lub utrzymują obiekty budowlane gospodarki wodnej.

4. Zasady i tryb sprawowania nadzoru i kontroli nad obiektami budowlanymi gospodarki wodnej pozostającymi w użytkowaniu Sił Zbrojnych oraz zakres i tryb udzielania informacji wymienionych w ust. 2 określi Prezes Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej w porozumieniu z Ministrami Obrony Narodowej i Spraw Wewnętrznych.

5. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zakres i tryb wykonywania nadzoru i kontroli wymienionej w ust. 1 oraz uprawnienia osób dokonujących kontroli.

Art. 13. Organy administracji wodnej właściwe do wydawania pozwoleń wodnoprawnych rozstrzygają spory o prawa i obowiązki powstałe w związku z tymi pozwoleniami.

Art. 14. 1. W przypadkach określonych w niniejszej ustawie właściwy organ administracji wodnej przyznaje odszkodowanie za poniesioną stratę. Odszkodowanie przyznaje się w oparciu o opinię biegłego lub biegłych z listy prezydium wojewódzkiej (miasta wyłączonego z województwa) rady narodowej. Wysokość odszkodowania ustala się przy zastosowaniu zasad określonych w przepisach o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości na rzecz Państwa.

2. W przypadkach nie przewidzianych w przepisach o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości na rzecz Państwa wysokość odszkodowania ustala się w oparciu o opinię biegłego lub biegłych wymienionych w ust. 1.

Art. 15. Ostateczna decyzja organu administracji wodnej, ustalająca odszkodowanie pieniężne, podlega wykonaniu:

- 1) w trybie przepisów o egzekucji administracyjnej świadczeń pieniężnych — jeżeli wierzycielem jest jednostka państwowa,
- 2) w trybie przepisów o egzekucji sądowej — jeżeli wierzycielem jest osoba fizyczna lub jednostka inna niż państwowa.

Art. 16. Przepisy art. 11—15 nie naruszają przepisów prawa górniczego w zakresie właściwości urzędów górniczych przy stosowaniu przepisów niniejszej ustawy do zakładów górniczych.

Art. 17. 1. Właściciele gruntów przyległych do wód powierzchniowych obowiązani są w razie potrzeby umożliwić dostęp do wody albo pozostawić przejście lub przejazd dla swobodnego ruchu wzdłuż tych wód, jak również pozwolić na przybijanie i przymocowywanie do brzegów statków i tratw.

2. Potrzebę dostępu oraz szerokość przejść lub przejazdów ustala:

- 1) wojewódzki organ administracji wodnej — w stosunku do wód żeglownych i spławnych,

2) powiatowy organ administracji wodnej — w stosunku do innych wód powierzchniowych.

3. Na wniosek właściciela gruntu organ administracji wodnej ustalający potrzebę dostępu oraz szerokość przejść lub przejazdów przyzna mu odszkodowanie.

4. W przypadku ustanowienia określonych w ust. 1 i 2 ograniczeń dla potrzeb powszechnego korzystania z wód odszkodowanie wypłaca Państwo, a w pozostałych przypadkach ten, na którego wniosek ograniczenia ustanowiono.

5. Za ścieżki i drogi holownicze istniejące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy na gruntach przyległych do wód żeglownych i spławnych, a urządzone i utrzymywane przez Państwo, oraz za związane z tymi ścieżkami i drogami holowniczymi dostęp do tych wód właścicielom gruntów przyległych nie przysługuje odszkodowanie.

Art. 18. 1. Jeżeli woda płynąca, stanowiąca własność Państwa, zajmie trwale w sposób naturalny grunt nie stanowiący własności Państwa, grunt taki z mocy prawa staje się własnością Państwa.

2. Na wniosek właściciela gruntu zajętego, złożony w ciągu lat trzech, organ administracji wodnej przyzna mu odszkodowanie.

3. Odszkodowanie określone w ust. 2 przyznaje:

- 1) wojewódzki organ administracji wodnej — za grunty zajęte przez wody żeglowne i spławne,
- 2) powiatowy organ administracji wodnej — za grunty zajęte przez inne wody płynące.

Art. 19. Przymuliska, odsypiska i wyspy, powstałe na wodach powierzchniowych w sposób naturalny, stanowią własność właścicieli tych wód.

Art. 20. Przymuliska i odsypiska na morskich wodach wewnętrznych powstałe w sposób naturalny oraz grunty uzyskane wskutek regulacji brzegów tych wód stanowią własność Państwa.

Art. 21. Przepisy niniejszej ustawy nie naruszają umów międzynarodowych, obowiązujących Polskę w zakresie uregulowanym niniejszą ustawą.

Rozdział 2.

Planowanie gospodarki wodnej.

Art. 22. Zadaniem gospodarki wodnej jest:

- 1) zaspokojenie potrzeb gospodarki narodowej w zakresie zaopatrzenia w wodę i korzystania z niej,
- 2) zaspokojenie potrzeb ludności w zakresie korzystania z wody,
- 3) utrzymanie i powiększenie eksploatacyjnych zasobów wód,
- 4) ochrona wód przed zanieczyszczeniem i marnotrawstwem,
- 5) ochrona przed powodzią.

Art. 23. 1. Zadania określone w art. 22 realizowane są przez wieloletnie i roczne narodowe plany gospodarcze.

2. Zadania gospodarki wodnej ujmowane są również w perspektywicznych planach rozwoju gospodarki narodowej. Perspektywiczne plany rozwoju gospodarki narodowej w zakresie gospodarki wodnej określają założenia, kierunki i etapy rozwoju tej gospodarki oraz prawidłowe rozmieszczenie sił wytwórczych i urządzeń usługowych ze względu na potrzeby gospodarki wodnej. Plany te zawierają również wytyczne w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniem,

które określają fizyczne, chemiczne i biologiczne właściwości wód dla uzyskania założonego stopnia ich czystości.

Art. 24. Szczegółowy zakres, metody i tryb opracowywania planów gospodarczych w zakresie gospodarki wodnej określają przepisy szczególne.

Rozdział 3.

Korzystanie z gruntów przyległych do wód powierzchniowych.

Art. 25. 1. Powiatowy organ administracji wodnej może przyznać jednostkom państwowym i spółdzielczym, spółkom wodnym, kółkom rolniczym oraz zrzeszeniom, powołanym do budowy urządzeń do zbiorowego zaopatrywania ludności w wodę, prawo do pobierania ziemi, żwiru, piasku i kamieni z gruntów przyległych do wód powierzchniowych i składowania na tych gruntach materiałów budowlanych i sprzętu oraz prawo dostępu do obiektów budowlanych gospodarki wodnej — jeżeli jest to niezbędne do wykonania i utrzymania tych obiektów.

2. Korzystanie określone w ust. 1 może mieć charakter stały lub czasowy. Okręg korzystania czasowego nie może przekroczyć dwóch lat.

Art. 26. Na wniosek właściciela gruntu powiatowy organ administracji wodnej przyzna mu odszkodowanie za korzystanie określone w art. 25.

Art. 27. 1. Jeżeli na skutek korzystania określonego w art. 25 grunt lub jego część nie nadawałyby się do racjonalnego użytkowania przez właściciela na cele dotychczasowe, podlegają one na wniosek właściciela wywłaszczeniu lub wykupowi.

2. Wywłaszczenie na rzecz jednostek państwowych i spółdzielczych oraz kółek rolniczych następuje w trybie i na zasadach określonych w przepisach o wywłaszczeniu nieruchomości na rzecz Państwa.

3. Wykup na rzecz spółek wodnych oraz zrzeszeń powołanych do budowy urządzeń do zbiorowego zaopatrywania ludności w wodę następuje w trybie i na zasadach określonych w przepisach art. 138—143.

DZIAŁ II

Korzystanie z wód.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

Art. 28. 1. Korzystaniem z wód w rozumieniu niniejszej ustawy jest wszelkie ich używanie dla potrzeb komunalnych, lecznictwa, rolnictwa i leśnictwa, rybołówstwa, przemysłu, energetyki, żeglugi i spławu, obrony narodowej, rekreacji, sportów wodnych oraz innych potrzeb ludności i gospodarki narodowej.

2. Przepisy niniejszej ustawy o korzystaniu z wód stosuje się także do odwodniania gruntów lub obiektów budowlanych i nawodniania gruntów, do wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi oraz do wydobywania z wód powierzchniowych materiałów i lodu, a także do wycinania roślin z tych wód.

Art. 29. Jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej, przez korzystanie z wód nie można powodować takich zmian w stosunkach wodnych, które mogą być przyczyną szkód, ani dopuszczać do nieuzasadnionych strat wody.

Art. 30. 1. Korzystanie z wody podziemnej dla celów przemysłowych dopuszczalne jest w razie niemożności zaspokojenia danej potrzeby wodą powierzchniową.

2. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania do zakładów górniczych, korzystających z wód kopalnianych.

Art. 31. Prezydium wojewódzkiej (miasta wyłączonego z województwa) rady narodowej w przypadkach uzasadnionych względami gospodarki narodowej może w drodze zarządzenia zakazać lub ograniczyć w ustalonym zakresie i na czas niezbędny korzystanie z niektórych lub ze wszystkich rodzajów wód na określonym obszarze, z wyjątkiem korzystania niezbędnego dla zaspokojenia potrzeb ludności.

Art. 32. 1. W celu zwalczania klęsk żywiołowych lub zapobieżenia poważnemu niebezpieczeństwu, którego w inny sposób nie można uniknąć, dopuszczalne jest korzystanie z każdej wody w rozmiarze i w okresie czasu, wynikającym z tej konieczności.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego.

Rozdział 2.

Powszechne korzystanie z wód.

Art. 33. 1. Z mocy prawa dozwolone jest każdemu korzystanie z wód śródlądowych powierzchniowych, stanowiących własność Państwa, z wyjątkiem rowów oraz stawów przeznaczonych do hodowli ryb.

2. Powszechne korzystanie z wód służy do zaspokojenia potrzeb osobistych i swojego gospodarstwa domowego lub rolnego bez zastosowania urządzeń specjalnych oraz do uprawiania sportów wodnych.

3. Powszechne korzystanie dozwolone jest również z morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego, z wyjątkiem wydobywania materiałów oraz wycinania roślin.

Art. 34. 1. Prezydium wojewódzkiej rady narodowej może, dla zaspokojenia potrzeb społecznych, wprowadzić w drodze zarządzenia powszechne korzystanie z innych wód niż określone w art. 33.

2. Na wniosek osoby poszkodowanej wojewódzki organ administracji wodnej przyzna jej odszkodowanie od Państwa.

Art. 35. Przepisy o powszechnym korzystaniu z wód nie naruszają przepisów porządkowych normujących to korzystanie oraz innych przepisów szczególnych normujących korzystanie z wód.

Rozdział 3.

Zwykłe korzystanie z wody.

Art. 36. 1. Właścicielowi gruntu przysługuje dla zaspokojenia potrzeb własnych i swojego gospodarstwa domowego lub rolnego prawo do korzystania bez pozwolenia wodnoprawnego z wody stanowiącej jego własność (art. 1 ust. 2) oraz z wody podziemnej znajdującej się w jego gruncie.

2. Przepisów ust. 1 nie stosuje się do korzystania z wód dla zaspokojenia potrzeb przemysłowych.

Art. 37. Zwykłe korzystanie z wody podziemnej dozwolone jest bez pozwolenia wodnoprawnego, jeżeli ujęcie dokonane jest na głębokości nie większej niż 30 m lub wydajność ujęcia nie przekracza 6 m³/godz.

Art. 38. Właściciel gruntu nie może zmieniać istniejącego stanu wody na gruncie, jeżeli zmiana ta byłaby przyczyną szkodliwego naruszenia stosunków wodnych na gruntach

sąsiednich, a w szczególności wstrzymywać naturalnego odpływu lub zmieniać kierunku odpływu wód, spuszczać wód na grunty sąsiednie oraz trwale obniżać poziom zwierciadła powierzchniowych wód stojących i wód w studniach i rowach.

Art. 39. Właściciel gruntu ma obowiązek usunięcia przeszkód i zmian w naturalnym odpływie wody na jego gruncie, jeżeli te przeszkody lub zmiany przynoszą szkodę właścicielom nieruchomości sąsiednich albo gospodarce wodnej.

Art. 40. Powiatowy organ administracji wodnej może na wniosek osoby poszkodowanej nakazać właścicielowi gruntu wykonanie urządzeń zapobiegających szkodzie albo przywrócenie stanu pierwotnego, jeżeli wskutek niedopełnienia obowiązków określonych w art. 38 i 39 nastąpiło szkodliwe naruszenie stosunków wodnych na gruntach sąsiednich.

Art. 41. 1. Powiatowy organ administracji wodnej może w przypadkach szczególnie uzasadnionych wydać pozwolenie wodnoprawne na zwykłe korzystanie z cudzej wody, określając w tym pozwoleniu sposób dostępu do wody.

2. Na wniosek właściciela wody powiatowy organ administracji wodnej przyzna mu odszkodowanie.

Rozdział 4.

Szczególne korzystanie z wód.

Art. 42. Korzystanie z wód, które wykracza poza powszechne korzystanie z wód lub poza zwykłe korzystanie z wody przez właściciela gruntu, jest szczególnym korzystaniem z wód.

Art. 43. 1. Specjalne korzystanie z wód wymaga pozwolenia wodnoprawnego.

2. W szczególności pozwolenia wymaga:

- 1) pobór wód powierzchniowych,
- 2) pobór wód podziemnych, jeżeli ujęcia wód są dokonywane na głębokości większej niż 30 m lub ich wydajność przekracza 6 m³/godz.,
- 3) wprowadzanie do wód śródlądowych oraz do morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego substancji lub energii, które mogą je szkodliwie zanieczyścić,
- 4) składanie w strefie przybrzeżnej wód określonych w pkt 3 substancji, które mogą szkodliwie zanieczyścić wody lub utrudnić odpływ wód,
- 5) dokonywanie przewozów międzybrzegowych przez wody przy pomocy urządzeń stałych,
- 6) odprowadzanie wody w celu odwodnienia gruntu lub obiektu budowlanego, jeżeli urządzenia do odprowadzania wody przechodzą przez cudzy grunt, z wyjątkiem melioracji wodnych półpodstawowych i szczególnych wykonywanych dla potrzeb rolnictwa,
- 7) wydobywanie materiałów i lodu oraz wycinanie roślin, przekraczające powszechne i zwykłe korzystanie z wód,
- 8) wydobywanie materiałów na obszarze przepływu wielkich wód dla celów innych niż zaspokojenie potrzeb swojego gospodarstwa domowego lub rolnego.

3. Pozwolenia wodnoprawnego nie wymaga:

- 1) uprawianie żeglugi i rybołówstwa,
- 2) wydobywanie przez państwowe gospodarstwa rybackie dla potrzeb własnych lodu i wycinanie roślin z wód użytkowanych przez te gospodarstwa.

4. Prezes Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej określi zasady ustalania strefy przybrzeżnej śródlądowych wód

powierzchniowych oraz morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego; zasady te, jeżeli dotyczą strefy przybrzeżnej wód morskich, określa się w porozumieniu z Ministrem Żeglugi.

Art. 44. 1. Do wojewódzkiego organu administracji wodnej należy wydawanie pozwoleń wodnoprawnych na:

- 1) pobór wód powierzchniowych w ilości większej od 250.000 m³ rocznie lub w ilości nie większej od 250.000 m³ rocznie, lecz przekraczającej 10% średniego rocznego przepływu cieków, oraz pobór wód dla zakładów o sile wodnej większej niż 70 KM lub 50 kW,
- 2) pobór wód podziemnych, jeżeli ujęcie wody dokonane jest na głębokości większej niż 100 m lub wydajność przekracza 25 m³/godz.,
- 3) wprowadzanie do wód szkodliwych substancji lub energii,
- 4) dokonywanie przewozów międzybrzegowych przez wody żeglowne lub spławne,
- 5) wydobywanie z wód żeglownych i spławnych materiałów i lodu oraz wycinanie roślin,
- 6) wydobywanie materiałów na obszarze przepływu wielkich wód żeglownych i spławnych dla celów innych niż zaspokojenie potrzeb swojego gospodarstwa domowego lub rolnego.

2. Do powiatowego organu administracji wodnej należy wydawanie pozwoleń wodnoprawnych na szczególne korzystanie z wód, nie wymienione w ust. 1.

3. Jeżeli wniosek o wydanie pozwolenia wodnoprawnego obejmuje pobór wód i wprowadzanie do wód szkodliwych substancji lub energii, a właściwym do wydania pozwolenia na pobór wód jest powiatowy organ administracji wodnej, organ ten przeprowadzi postępowanie łączne i wyda jedno pozwolenie.

4. Prezydium wojewódzkiej (miasta wyłączonego z województwa) rady narodowej, po porozumieniu z Prezesem Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej, może w drodze zarządzenia powierzyć powiatowym organom administracji wodnej wydawanie pozwoleń w niektórych sprawach, określonych w ust. 1.

Art. 45. 1. Właściwy organ administracji wodnej wydaje pozwolenie wodnoprawne w oparciu o projekt budowlany obiektów budowlanych gospodarki wodnej, potrzebnych dla projektowanego korzystania z wody, a w przypadku korzystania z wód podziemnych, również w oparciu o zatwierdzoną dokumentację geologiczną, zawierającą ustalenie zasobów wód podziemnych.

2. Jeżeli jest uzasadnione wspólne korzystanie z wody przez kilka osób, wydanie pozwolenia wodnoprawnego może być uzależnione od przedłożenia projektu wspólnych obiektów (ust. 1).

3. Rada Ministrów określi zasady współdziałania jednostek państwowych i spółdzielczych w kosztach projektowania, wykonania i utrzymania wspólnych obiektów budowlanych gospodarki wodnej.

4. Prezes Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej określi przypadki, w których pozwolenie wodnoprawne może być wydane:

- 1) w oparciu o projekt podstawowy albo
- 2) w oparciu o projekt wstępny, albo
- 3) bez projektu budowlanego, w oparciu o dane techniczne ustalone przez Prezesa Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej.

Art. 46. 1. Pozwolenie wodnoprawne powinno być zgodne z perspektywicznym planem rozwoju gospodarki narodowej w zakresie gospodarki wodnej, a w razie jego braku, z wytycznymi do tego planu.

2. Pozwolenia wodnoprawne należy odmówić, jeżeli projektowany sposób szczególnego korzystania z wody sprzeczny jest z perspektywicznym planem lub z wytycznymi do tego planu (ust. 1) albo projekt budowlany nie zabezpiecza wód przed zanieczyszczeniem.

Art. 47. Pozwolenie wodnoprawne wydaje się na czas nie oznaczony lub na czas oznaczony.

Art. 48. 1. Pozwolenie wodnoprawne mogą uzyskać osoby fizyczne, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne państwowe, spółdzielcze i społeczne, zwane dalej osobami.

2. W pozwoleniu wodnoprawnym określa się osobę uprawnioną, sposób, rozmiar, cel, miejsce i czas korzystania z wody oraz w razie potrzeby obowiązek osoby uprawnionej ustawienia i utrzymywania znaków wodnych i wodnych urządzeń pomiarowych, a także termin rozpoczęcia korzystania z wody.

3. W pozwoleniu wodnoprawnym na odprowadzenie ścieków do wód należy również określić ilość, stan i skład odprowadzanych ścieków. W pozwoleniu powinno być zawarte zastrzeżenie, że organ udzielający pozwolenia może, w razie potrzeby, zażądać budowy, rozbudowy lub przebudowy oczyszczalni ścieków lub innych urządzeń zabezpieczających wody przed zanieczyszczeniem.

4. Prezes Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej określi rodzaje znaków wodnych i wodnych urządzeń pomiarowych oraz warunki ich ustawiania i utrzymywania.

5. Ilekroć w niniejszej ustawie jest mowa o ściekach, należy przez to rozumieć wprowadzane do wód albo do ziemi substancje lub energie, które mogą szkodliwie zanieczyszczyć wody.

Art. 49. Organ administracji wodnej, wydający pozwolenie wodnoprawne na korzystanie z wody przy pomocy urządzeń do jej piętrzenia, obciąża osobę uprawnioną obowiązkiem utrzymania koryta wody i jej brzegów powyżej i poniżej obiektu budowlanego piętrzącego w takim rozmiarze, w jakim spiętrzona woda wywiera ujemny wpływ na koryto i brzegi wody.

Art. 50. 1. Jeżeli w jednym pozwoleniu wodnoprawnym reguluje się wspólne korzystanie z wody przez kilka osób uprawnionych, częścią składową pozwolenia może być instrukcja eksploatacyjna, określająca szczegółowo sposób korzystania z wody przez każdego z uprawnionych; w tym przypadku ustala się, która osoba jest głównym uprawnionym.

2. Obiekty budowlane służące do wspólnego korzystania z wody utrzymuje główny uprawniony, a pozostali uprawnieni uczestniczą w kosztach tego utrzymania stosownie do rozmiaru uprawnień; wysokość udziału poszczególnych uprawnionych w kosztach ustala się w pozwoleniu wodnoprawnym.

Art. 51. 1. Jeżeli projektowane korzystanie z wody może szkodliwie oddziaływać na interesy gospodarki narodowej lub obywateli, pozwolenie wodnoprawne może być wydane tylko pod warunkiem zobowiązania osoby uprawnionej do wykonania i utrzymywania urządzeń zapobiegających szkodzie.

2. W uzasadnionych przypadkach utrzymanie urządzeń zapobiegających szkodzie może być, za wynagrodzeniem określonym przez organ wydający pozwolenie wodnoprawne, powierzane osobom narażonym na szkodę.

3. Jeżeli urządzenia zapobiegające szkodzie służą również do użytku publicznego, utrzymanie ich należy do organu administracji państwowej, właściwego ze względu na sposób tego użytkowania.

4. Jeżeli jest niemożliwe lub gospodarczo nieuzasadnione wykonanie urządzeń zapobiegających szkodzie, organ administracji wodnej wydający pozwolenie wodnoprawne obciąża osobę uprawnioną obowiązkiem wynagrodzenia strat.

Art. 52. 1. Jeżeli przy wydaniu pozwolenia wodnoprawnego nie jest możliwe:

- 1) ustalenie potrzeby wykonania urządzeń zapobiegających szkodzie,
- 2) ustalenie potrzeby opracowania instrukcji eksploatacyjnej,
- 3) określenie wysokości odszkodowania,

organ administracji wodnej na wniosek osoby zainteresowanej określi w terminie późniejszym odpowiednie obowiązki osoby uprawnionej.

2. Przepisy ust. 1 mają odpowiednie zastosowanie w przypadku, gdy urządzenia tylko częściowo zapobiegają szkodzie.

3. Przepisy art. 50 mają odpowiednie zastosowanie w przypadkach określonych w ust. 1 i w art. 51, jeżeli do wspólnego korzystania z wody jest uprawnionych kilka osób.

Art. 53. Jeżeli po wydaniu pozwolenia wodnoprawnego zajdzie potrzeba uzupełnienia pozwolenia dodatkowymi obowiązkami, wynikającymi z perspektywicznego planu rozwoju gospodarki narodowej w zakresie gospodarki wodnej lub z wytycznymi do tego planu, organ administracji wodnej może obowiązkami te nałożyć w terminie późniejszym.

Art. 54. Pozwolenie wodnoprawne przysługuje każdemu prawnemu użytkownikowi obiektów budowlanych gospodarki wodnej; w tym przypadku użytkownika obiektu obowiązują wszystkie warunki pozwolenia.

Art. 55. 1. Odwodnienie gruntu lub obiektu budowlanego i nawodnienie gruntu przy pomocy urządzeń, które przechodzą przez cudzy grunt, może być dokonane na podstawie ugody osób zainteresowanych.

2. Uгода określa warunki odwodnienia lub nawodnienia, warunki utrzymania urządzeń oraz osoby zobowiązane do utrzymania tych urządzeń.

Art. 56. 1. Uгода, zawarta przed powiatowym organem administracji wodnej i przez ten organ zatwierdzona, zastępuje pozwolenie wodnoprawne.

2. Od decyzji zatwierdzającej ugodę nie przysługuje odwołanie.

Art. 57. Pozwolenie wodnoprawne można bez odszkodowania cofnąć lub ograniczyć, jeżeli:

- 1) obiekty budowlane, które służą do szczególnego korzystania z wód, wykonane zostały niezgodnie z projektem budowlanym lub z warunkami określonymi w pozwoleniu,
- 2) osoba uprawniona zmienia sposób, rozmiar lub cel korzystania z wody albo nie dotrzymuje innych warunków pozwolenia, w szczególności zanieczyszcza wody wskutek niedopełnienia określonych w pozwoleniu warunków dotyczących ilości, stanu lub składu odprowadzanych ścieków,
- 3) obiekty budowlane, które służą do szczególnego korzystania z wód, nie są należycie utrzymywane, jeżeli grozi to niebezpieczeństwem lub przynosi szkodę,

- 4) osoba uprawniona zaniechała korzystania z wody przez okres co najmniej dwóch lat,
- 5) osoba uprawniona nie rozpoczęła bez uzasadnionych powodów korzystania z wody w oznaczonym terminie,
- 6) osoba uprawniona oświadczyła właściwemu organowi administracji wodnej, że rzeka się pozwolenia,
- 7) ścieki objęte danym pozwoleniem zagrażają planowanemu normalnemu korzystaniu z wody, której to okoliczności nie można było przewidzieć przy wydaniu pozwolenia, ani też później zapobiec.

Art. 58. 1. Za odszkodowaniem pozwolenie wodnoprawne można cofnąć lub ograniczyć jego rozmiar, jeżeli tego wymaga perspektywiczny plan rozwoju gospodarki narodowej w zakresie gospodarki wodnej lub wytyczne do tego planu albo inne względy uzasadnione interesem publicznym.

2. Osoby, które w związku z cofnięciem lub ograniczeniem rozmiaru pozwolenia (ust. 1) uzyskają pozwolenie wodnoprawne na szczególne korzystanie z wody albo inne korzyści, powinny uczestniczyć w kosztach odszkodowania stosownie do uzyskanych korzyści.

Art. 59. 1. Po cofnięciu pozwolenia wodnoprawnego osoba, której prawa wygasły, jest obowiązana, na żądanie właściwego organu administracji wodnej, usunąć obiekty budowlane, które służyły do szczególnego korzystania z wód.

2. Obiekty budowlane określone w ust. 1 lub ich części, których pozostawienie jest potrzebne dla Państwa w związku z utrzymaniem wody i brzegów lub ze względu na stosunki wodne w granicach przyległych albo dla celów przeciwpowodziowych lub innych — wojewódzki organ administracji wodnej może przejąć na własność Państwa i przekazać właściwemu organowi do dalszego utrzymania. Przejęcie obiektów budowlanych następuje za odszkodowaniem, które na wniosek właścicieli tych obiektów przyznaje wojewódzki organ administracji wodnej, a wypłaca organ zobowiązany do ich dalszego utrzymania.

Rozdział 5.

Inne rodzaje szczególnego korzystania z wód.

Art. 60. 1. Korzystanie dla spławu z wód śródlądowych, uznanych za żeglowne i spławne, odbywa się na podstawie pozwolenia wodnoprawnego wojewódzkiego organu administracji wodnej.

2. Spławem wymagającym pozwolenia wodnoprawnego jest przewóz bezpośrednio wodą, w stanie wiązanim lub luźnym, drewna lub innych materiałów.

3. Prezes Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej, w porozumieniu z Ministrami Żeglugi i Rolnictwa, określi, które ze śródlądowych wód uznaje się za żeglowne i spławne.

Art. 61. 1. Korzystanie z wód kopalnianych na powierzchni ziemi, poza obrębem zakładów górniczych, odbywa się zgodnie z przepisami niniejszej ustawy.

2. Korzystanie z wód kopalnianych w głębi kopalni oraz w obrębie zakładów górniczych na powierzchni ziemi odbywa się zgodnie z przepisami prawa górniczego.

Art. 62. Przedsiębiorstwa górnicze mają obowiązek osobnego ujmowania wód kopalnianych czystych, jeżeli jest to technicznie i gospodarczo uzasadnione. Po pokryciu potrzeb własnych przedsiębiorstwa te mają obowiązek oddawania do eksploatacji pozostałych czystych wód, w pierwszym rzędzie dla celów pitnych.

Art. 63. 1. Za niektóre rodzaje szczególnego korzystania z wód państwowych, jak również za korzystanie z obiektów budowlanych gospodarki wodnej (art. 64), mogą być pobierane opłaty.

2. Rada Ministrów wyda w drodze rozporządzenia przepisy w sprawie określonej w ust. 1.

DZIAŁ III

Obiekty budowlane gospodarki wodnej.

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

Art. 64. 1. Obiektami budowlanymi gospodarki wodnej są w rozumieniu niniejszej ustawy obiekty budowlane zaliczone według przepisów prawa budowlanego do budownictwa specjalnego w zakresie gospodarki wodnej oraz inne obiekty inżynierskie, instalacje przemysłowe i urządzenia techniczne, które służą do szczególnego korzystania z wód.

2. Przepisy niniejszej ustawy dotyczące obiektów budowlanych gospodarki wodnej stosuje się również do obiektów budowlanych nie określonych w ust. 1, które mogą powodować szkodliwe zmiany naturalnych warunków przepływu wód lub stanu wód stojących i wód podziemnych albo w inny sposób wywierać szkodliwy wpływ na gospodarkę wodną.

Art. 65. 1. Założenia, lokalizacja i projekty wstępne inwestycji obejmujących obiekty budowlane gospodarki wodnej, na których wykonanie wymagane jest pozwolenie wodnoprawne, powinny być przed ich zatwierdzeniem uzgodnione z właściwymi organami administracji wodnej, z wyjątkiem:

- 1) projektów wstępnych, w oparciu o które będą wydawane pozwolenia wodnoprawne,
- 2) projektów wstępnych zatwierdzanych przez organy administracji wodnej zgodnie z przepisami prawa budowlanego.

2. Lokalizacja i projekty wstępne inwestycji obejmujących obiekty budowlane (art. 64 ust. 2) wymagają przed ich zatwierdzeniem uzgodnienia z właściwymi organami administracji wodnej.

3. Uzgodnienia określone w ust. 1 i 2 wymagane są również w razie rozbudowy lub przebudowy obiektów budowlanych (art. 64).

4. Prezes Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej, w porozumieniu z Przewodniczącym Komitetu Budownictwa, Urbanistyki i Architektury, określi właściwość organów, zakres, zasady i tryb uzgadniania założeń, lokalizacji i projektów wstępnych inwestycji określonych w ust. 1 i 2 oraz inwestycje budowlane nie wymagające uzgodnienia.

5. Przepisy wymienione w ust. 4 w stosunku do inwestycji budowlanych służących celom ściśle wojskowym wydawane są ponadto w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

Art. 66. Uzgodnienie założeń, lokalizacji i projektów wstępnych inwestycji obejmujących obiekty budowlane określone w art. 64 nie zwalnia od uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na wykonanie tych obiektów.

Art. 67. 1. Wykonanie obiektów budowlanych określonych w art. 64 wymaga pozwolenia wodnoprawnego.

2. W szczególności pozwolenia wymaga:

- 1) wykonywanie kanałów, stawów i innych zbiorników wodnych,
- 2) regulacja wód śródlądowych,
- 3) odgradzanie lub przegradzanie dla celów rybołówstwa jezior lub innych wód powierzchniowych,
- 4) wykonywanie obiektów budowlanych, które służą do zmiany zwierciadła wody,
- 5) wykonywanie ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, na których pobór wymagane jest pozwolenie wodnoprawne,
- 6) wykonywanie urządzeń zabezpieczających wodę przed zanieczyszczeniem,
- 7) wykonywanie urządzeń zabezpieczających przed powodzią,
- 8) budowa portów, stoczní rzecznych, kąpielisk; przystani, pomostów i innych podobnych obiektów budowlanych na brzegach i na wodzie,
- 9) prowadzenie przez wody i nad wodami mostów i urządzeń komunikacyjnych, przewodów wodociągowych, gazowych, elektrycznych i innych podobnych urządzeń,
- 10) wykonywanie wszelkich obiektów budowlanych na obszarach przepływu wielkich wód.

3. Przepisy ust. 1 i 2 nie mają zastosowania do urządzeń melioracji wodnych półpodstawowych i szczegółowych, z wyjątkiem urządzeń służących do poboru wody z naturalnych cieków lub zbiorników oraz z kanałów, które nie mają charakteru wyłącznie rolniczego.

4. Przepisy ust. 1 i 2 nie mają również zastosowania do komunalnej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, z wyjątkiem urządzeń służących do poboru wody i wprowadzania ścieków do wód powierzchniowych lub do ziemi, jeżeli sieć ta nie może powodować szkodliwych zmian określonych w art. 64 ust. 2.

Art. 68. 1. Uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego nie zwalnia od uzyskania pozwolenia na budowę, wymaganego przepisami prawa budowlanego.

2. Jeżeli pozwolenie wodnoprawne wydaje organ administracji wodnej, który jest organem państwowego nadzoru budowlanego, pozwolenie to jest równocześnie pozwoleniem na budowę, wymaganym przepisami prawa budowlanego.

3. Pozwolenie wodnoprawne w przypadkach określonych w ust. 2 powinno odpowiadać również wymaganiom przewidzianym w przepisach prawa budowlanego.

4. Ilekroć w niniejszej ustawie jest mowa o wykonaniu obiektów budowlanych, należy przez to rozumieć również rozbudowę, przebudowę lub rozbórkę tych obiektów.

Art. 69. 1. Jeżeli obiekty budowlane gospodarki wodnej mają służyć do szczególnego korzystania z wód, organ administracji wodnej właściwy do wydania pozwolenia na korzystanie z wód przeprowadzi postępowanie łączne i wyda jedno pozwolenie wodnoprawne na wykonanie tych obiektów oraz na korzystanie z wód.

2. Pozwolenie wodnoprawne na wykonanie obiektów budowlanych gospodarki wodnej, które nie służą do szczególnego korzystania z wód, wydaje wojewódzki organ administracji wodnej.

3. Prezydium wojewódzkiej (miasta wyłączonego z województwa) rady narodowej, po porozumieniu z Prezesem Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej, może w drodze zarządzenia powierzyć powiatowym organom administracji wodnej wydawanie pozwoleń wodnoprawnych w niektórych sprawach określonych w ust. 2.

Art. 70. 1. Pozwolenie wodnoprawne na wykonanie obiektów budowlanych gospodarki wodnej wydaje właściwy organ administracji wodnej według zasad przewidzianych dla wydawania pozwoleń na szczególne korzystanie z wód.

2. Pozwolenie wodnoprawne na wykonanie w morskim pasie nadbrzeżnym, określonym przepisami szczególnymi, obiektów budowlanych gospodarki wodnej wydaje wojewódzki organ administracji wodnej w porozumieniu z właściwym terenowym organem administracji morskiej.

3. W przypadku wykonania kanałów i rowów lub zmiany ich trasy organ administracji wodnej, który wydaje pozwolenie wodnoprawne, obciąża osobę uprawnioną obowiązkiem poniesienia kosztów wykonania skrzyżowań tych kanałów i rowów z istniejącymi drogami, torami kolejowymi i torami tramwajowymi.

Art. 71. 1. W przypadkach szczególnie uzasadnionych organ administracji wodnej może wydać pozwolenie wodnoprawne tymczasowe na wykonanie części projektowanych obiektów budowlanych gospodarki wodnej. Pozwolenie tymczasowe może być wydane w oparciu o projekt wstępny odpowiednich części projektowanych obiektów budowlanych.

2. Pozwolenie wodnoprawne tymczasowe wydaje się na czas oznaczony, który nie może przekroczyć trzech lat; organ administracji wodnej nadrzędny nad organem, który wydał pozwolenie tymczasowe, może w uzasadnionym przypadku pozwolenie to przedłużyć na okres dalszy, nie przekraczający dwóch lat.

Art. 72. Utrzymanie obiektów budowlanych gospodarki wodnej należy do tego, kto je eksploatuje, jeżeli utrzymanie to nie zostało powierzono komu innemu z mocy przepisów niniejszej ustawy lub przepisów szczególnych.

Art. 73. 1. W pobliżu obiektów budowlanych gospodarki wodnej zabronione jest wykonywanie takich robót, które mogą im zagrażać, jak również łowienie ryb i wykonywanie innych czynności, które mogą uszkadzać te obiekty.

2. Prezes Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej określi rodzaje robót i czynności oraz zasady ustalania odległości, na których zabronione jest wykonywanie tych robót, jak również łowienie ryb i wykonywanie innych czynności.

Rozdział 2.

Melioracje wodne.

Art. 74. 1. Na wykonanie na podstawie przepisów szczególnych urządzeń melioracji wodnych półpodstawowych i szczegółowych dla potrzeb rolnictwa, które służą do poboru wody z naturalnych cieków lub zbiorników oraz z kanałów nie mających charakteru wyłącznie rolniczego, wymagane jest pozwolenie wodnoprawne.

2. Wydawanie pozwoleń wodnoprawnych na wykonanie melioracji określonych w ust. 1 należy do powiatowych organów administracji wodnej.

Art. 75. Pozwolenie wodnoprawne na wykonanie urządzeń melioracji wodnych określonych w projekcie budowlanym lub w danych technicznych (art. 45 ust. 4) jest równocześnie pozwoleniem na pobór i korzystanie z wód w sposób przewidziany w tym projekcie lub w tych danych technicznych.

Art. 76. 1. Jeżeli Państwo wykonuje melioracje wodne dla potrzeb rolnictwa wyłącznie na własny koszt, w pozwoleniu wodnoprawnym określa się, że uprawnionym na podstawie pozwolenia jest inwestor lub wskazana przez niego

jednostka państwowa, spółdzielcza, spółka wodna albo inna jednostka uspołeczniona, do której będzie należeć utrzymanie i eksploatacja urządzeń.

2. Jeżeli Państwo wykonuje melioracje wodne dla potrzeb rolnictwa za zwrotem części kosztów, uprawnionymi na podstawie pozwolenia wodnoprawnego są wszyscy zainteresowani właściciele gruntów, na które wykonane urządzenia wywierają dodatni wpływ.

Art. 77. Utrzymanie i eksploatację urządzeń melioracji wodnych wykonanych dla potrzeb rolnictwa normują przepisy szczególne.

DZIAŁ IV

Ochrona wód.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

Art. 78. 1. Właściciele gruntów mogą być zobowiązani do określonego zagospodarowania gruntów, jeżeli jest to niezbędne dla ochrony wód. Jeżeli w związku ze zmianą zagospodarowania gruntów właściciel gruntu poniesie stratę, przysługuje mu odszkodowanie; odszkodowanie wypłaca organ administracji państwowej, który wprowadza obowiązek określonego zagospodarowania gruntów.

2. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady, tryb i organy właściwe do wprowadzania określonych w ust. 1 zobowiązań na poszczególnych obszarach, nie będących strefami ochronnymi.

Art. 79. 1. Źródła oraz ujęcia wód mogą być chronione przez ustalenie odpowiednich stref ochronnych w celu zabezpieczenia jakości wód i warunków zdrowotnych oraz wydajności ujęć i źródeł.

2. Strefy ochronne mogą być podzielone na poszczególne tereny o zróżnicowanych ograniczeniach w użytkowaniu gruntów i korzystaniu z wód na tych terenach.

3. Strefy ochronne ustanawia wojewódzki organ administracji wodnej w porozumieniu z właściwymi organami państwowej inspekcji sanitarnej i miejscowego planowania przestrzennego.

4. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia szczegółowe zasady i tryb ustanawiania stref ochronnych.

Art. 80. 1. W strefach ochronnych nie wolno:

- 1) wznosić obiektów budowlanych,
- 2) zakładać cmentarzy,
- 3) wykonywać wierceń i odkrywek,
- 4) składać lub gromadzić śmieci i odpadków, które mogą zanieczyścić wody,
- 5) wykonywać jakichkolwiek innych robót lub czynności, które mogą zmniejszyć użyteczność wody lub jej źródeł.

2. Wojewódzki organ administracji wodnej, w uzasadnionych przypadkach, może zwolnić częściowo lub całkowicie od zakazów określonych w ust. 1 oraz w porozumieniu z właściwym do spraw rolnych organem prezydium wojewódzkiej (miasta wyłączonego z województwa) rady narodowej może nakazać użytkownikom gruntów stosowanie określonych upraw rolnych i leśnych, a także zakazać nawożenia gruntów nawozami sztucznymi lub naturalnymi i tępienia szkodników lub chwastów środkami chemicznymi.

Art. 81. Na wniosek właściciela gruntu położonego w strefie ochronnej wojewódzki organ administracji wodnej

przyzna mu odszkodowanie za wprowadzone ograniczenia w sposobie zagospodarowania gruntu. Przepis art. 27 ma odpowiednie zastosowanie.

Rozdział 2.

Ochrona wód przed zanieczyszczeniem.

Art. 82. 1. Ochronie wód przed zanieczyszczeniem podlegają śródlądowe wody powierzchniowe i podziemne oraz morskie wody wewnętrzne i morze terytorialne.

2. Ochrona wód przed zanieczyszczeniem ma na celu zachowanie lub przywrócenie przydatności wód do korzystania z nich.

3. Szkodliwym zanieczyszczeniem wód w rozumieniu niniejszej ustawy jest wywołanie w nich takich zmian fizycznych, chemicznych lub biologicznych przez wprowadzenie do nich nadmiernych ilości substancji stałych, płynnych, gazowych, jak również nadmiernych ilości energii, a także substancji promieniotwórczych lub innych, które sprawiają, że wody nie nadają się do normalnego korzystania z nich dla celów komunalnych, przemysłowych, rolniczych, rybackich lub innych.

4. Przepisy niniejszej ustawy stosuje się również przy zanieczyszczeniu ziemi i powietrza w sposób, który może być przyczyną szkodliwego zanieczyszczenia wód.

Art. 83. 1. Rada Ministrów ustali w drodze rozporządzenia normy dopuszczalnych zanieczyszczeń wód i zasady określania warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki.

2. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia zakazać wprowadzania ścieków do niektórych wód.

Art. 84. Zakłady (art. 10 pkt 3) i osoby fizyczne, które wprowadzają do wód ścieki bez pośrednictwa komunalnych urządzeń kanalizacyjnych, obowiązane są budować i eksploatować urządzenia zabezpieczające wody przed zanieczyszczeniem. Warunki wprowadzania ścieków do komunalnych urządzeń kanalizacyjnych normują przepisy szczególne.

Art. 85. 1. Sprawy budowy, rozbudowy lub przebudowy na statkach morskich urządzeń zabezpieczających wody przed zanieczyszczeniem normują przepisy szczególne.

2. Kontrolę nad wykonywaniem na statkach morskich urządzeń zabezpieczających wody przed zanieczyszczeniem oraz nad stanem, działaniem i wykorzystaniem tych urządzeń sprawują urzędy morskie.

Art. 86. 1. Szkodliwe zanieczyszczenie wód, niezależnie od odpowiedzialności karnej, pociąga za sobą obowiązek wynagrodzenia szkody, wyrządzonej tym zanieczyszczeniem.

2. Za szkodliwe zanieczyszczenie, pochodzące od kilku zakładów, zakłady te odpowiadają solidarnie, jeżeli nie można ustalić szkody, wyrządzonej przez każdy z tych zakładów.

Rozdział 3.

Regulacja i utrzymanie wód śródlądowych powierzchniowych.

Art. 87. 1. Regulacja i utrzymanie wód śródlądowych powierzchniowych należy do ich właścicieli, jeżeli przepisy niniejszej ustawy lub przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

2. Przepisy szczególne określają właściwość organów, do których należy wykonywanie regulacji oraz utrzymywanie wód, stanowiących własność Państwa.

Art. 88. 1. Regulację wód śródlądowych powierzchniowych wykonuje się zgodnie z narodowymi planami gospodarczymi w zakresie gospodarki wodnej.

2. Niezależnie od narodowych planów gospodarczych w zakresie gospodarki wodnej wykonuje się regulacje, jeżeli:

- 1) wymaga tego bezpośrednia ochrona przed powodzią,
- 2) zagrożone są mosty, drogi, budynki lub inne urządzenia,
- 3) brzeg jest bezpośrednio poważnie zagrożony.

Art. 89. 1. Regulacja wód śródlądowych powierzchniowych, z wyjątkiem potoków górskich, polega na wykonaniu w wodzie lub na brzegu niezbędnych robót regulacyjnych i zabezpieczających, które służą do poprawy odpływu wód lub ich żeglowności i spławności, do ochrony przed powodzią, dla potrzeb rolnictwa, do ochrony gruntów nadbrzeżnych przed obrywaniem oraz do zabezpieczenia ujęć wód, mostów, dróg, budynków lub innych urządzeń; regulacja może polegać również na obsadzeniu odsypisk i przymulisk.

2. Organ prowadzący regulację wykonuje również wodopoje i przystosowuje brzegi do przepędu bydła w miejscach wskazanych przez właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego organ administracji wodnej.

Art. 90. Regulacja potoków górskich, zwana dalej zabudową potoków górskich, polega na odpowiednim zabezpieczeniu terenów zlewni danego potoku przez:

- 1) zabudowę koryta potoku,
- 2) wzmocnienie gruntów przed erozją obok koryta potoku,
- 3) biologiczną zabudowę terenu zlewni potoku.

Art. 91. Organ wykonujący regulację wód śródlądowych powierzchniowych powinien przed rozpoczęciem regulacji wystąpić z wnioskiem do właściwego organu administracji wodnej w celu ustalenia linii brzegu.

Art. 92. 1. Adaptację lub przebudowę istniejących obiektów budowlanych gospodarki wodnej, niezbędną w wyniku regulacji wód śródlądowych powierzchniowych, wykonuje użytkownik tych obiektów na własny koszt.

2. Koszt adaptacji lub przebudowy obiektów budowlanych gospodarki wodnej, istniejących na podstawie pozwolenia wodnoprawnego, ponosi organ wykonujący regulację, a osoba uprawniona na podstawie pozwolenia uczestniczy w tych kosztach stosownie do uzyskanych korzyści. Jeżeli osoba uprawniona nie zgadza się na uczestniczenie w kosztach tej adaptacji lub przebudowy, mają odpowiednie zastosowanie przepisy art. 58.

Art. 93. Utrzymanie wód śródlądowych powierzchniowych polega na zachowaniu lub przywróceniu naturalnego stanu wody i brzegów albo stanu, jaki powstał wskutek regulacji.

Art. 94. 1. Wykonanie i utrzymanie budynków i murów tworzących brzeg wody należy do ich użytkownika, jeżeli takie budynki lub mury nie stanowią części niezbędnych urządzeń regulacyjnych.

2. Wykonanie i utrzymanie przez właścicieli gruntów nadbrzeżnych urządzeń dla ochrony brzegów wód określonych w art. 2 przed obrywaniem, a także usuwanie urządzeń lub roślin chroniących brzegi tych wód, wymaga zgody powiatowego organu administracji wodnej.

DZIAŁ V

Ochrona przed powodzią.

Rozdział 1.

Powszechna ochrona przed powodzią.

Art. 95. 1. Powszechna ochrona przed powodzią należy do Państwa. Ochrona ta polega na opanowywaniu wód powodziowych i ułatwianiu jak najmniej szkodliwego odpły-

wu wielkich wód i lodów dla zabezpieczenia obszarów zalewowych przed wodami, stanowiącymi zagrożenie dla ludności, mienia i gospodarki narodowej.

2. Przez obszary zalewowe rozumie się obszary, znajdujące się w dolinach rzek, potoków górskich i jezior, narażone na niebezpieczeństwo powodzi.

Art. 96. Na oznaczonych przez wojewódzki organ administracji wodnej nie obwałowanych obszarach zalewowych nie wolno bez pozwolenia wodnoprawnego, wydanego przez powiatowy organ administracji wodnej, wznosić obiektów budowlanych, zasadzać drzew, podnosić powierzchnię terenu, usuwać istniejących wzniesień terenu oraz wykonywać urządzenia lub roboty, które mogą utrudniać ochronę tych obszarów przed powodzią.

Art. 97. 1. Na obszarze położonym między wałem przeciwpowodziowym a korytem wody płynącej nie wolno składać materiałów, zmieniać powierzchni gruntu oraz zasadzać drzew i krzewów.

2. Wojewódzki organ administracji wodnej w przypadkach uzasadnionych może:

- 1) zwolnić od zakazów określonych w ust. 1,
- 2) określić w porozumieniu z właściwym do spraw rolnych organem prezydium wojewódzkiej (miasta wyłączonego z województwa) rady narodowej sposób uprawy gruntów zgodnie z wymaganiami ochrony przed powodzią.

Art. 98. 1. Na wałach przeciwpowodziowych lub w ich pobliżu nie wolno:

- 1) przejeżdżać pojazdami i konno lub przepędzać zwierząt domowych przez wały w miejscach do tego nie przeznaczonych albo wzdłuż po wałach, na których nie ma drogi o dostatecznie mocnej nawierzchni,
- 2) orać lub bronować ziemi na wałach albo obok wałów w odległości 3 m od stopy wałów,
- 3) rozkopywać wałów, wbijać słupów, osadzać znaków przez nie upoważnione osoby i zasadzać drzew lub krzewów na wałach,
- 4) kopać studni, sadzawek, dołów i rowów obok wałów w odległości 50 m od stopy wałów,
- 5) pasać na wałach zwierząt domowych i ptactwa,
- 6) uszkadzać w jakikolwiek sposób darniny na wałach.

2. Prezydium wojewódzkiej (miasta wyłączonego z województwa) rady narodowej może w przypadkach uzasadnionych wprowadzić inne niż określone w ust. 1, niezbędne dla ochrony wałów przeciwpowodziowych ograniczenia w użytkowaniu tych wałów. Ograniczenia te należy ogłosić w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości.

3. Wojewódzki organ administracji wodnej może w przypadkach uzasadnionych zwolnić od zakazów określonych w ust. 1 i 2.

Art. 99. 1. Prowadzenie przez wały przeciwpowodziowe przewodów wodociagowych, gazowych, elektrycznych, telefonicznych lub innych wymaga pozwolenia wodnoprawnego wojewódzkiego organu administracji wodnej.

2. Wykonanie obiektów budowlanych krzyżujących się z wałami przeciwpowodziowymi w jednym poziomie oraz ramp wałowych wymaga zgody powiatowego organu administracji wodnej.

Art. 100. Urządzenia do przepędu zwierząt domowych i przejazdu przez wały przeciwpowodziowe wykonuje inwestor budujący dany wał, a utrzymuje ten, na kim ciąży obowiązek utrzymania danej drogi.

Art. 101. Prezes Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej określi zasady ustalania wysokości wzniesienia dolnej krawędzi konstrukcji mostów na wodach śródlądowych powierzchniowych.

Art. 102. Wojewódzki organ administracji wodnej może nakazać na obszarze przepływu wielkich wód usunięcie na koszt sprawcy zmian terenu, dokonanych z naruszeniem przepisów niniejszej ustawy.

Rozdział 2.

Bezpośrednia ochrona przed powodzią.

Art. 103. 1. Bezpośrednią ochronę przed powodzią sprawują komitety przeciwpowodziowe, które zespalają i koordynują działalność organów administracji państwowej i instytucji powołanych do zabezpieczenia kraju przed powodzią i do zwalczania jej skutków.

2. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia szczegółowe zasady organizacji i zakres działania komitetów przeciwpowodziowych.

Art. 104. 1. Na wniosek komitetu przeciwpowodziowego, sprawującego na danym obszarze bezpośrednią ochronę przed powodzią, prezydium właściwej rady narodowej może, jeżeli niebezpieczeństwo powodzi przyjmuje wielkie rozmiary, powołać do wykonania pilnych prac zabezpieczających mieszkańców zagrożonych lub sąsiednich terenów oraz państwowe, spółdzielcze i społeczne jednostki organizacyjne.

2. Osoby i jednostki organizacyjne, określone w ust. 1, obowiązane są na wezwanie prezydium właściwej rady narodowej wziąć udział w pracach zabezpieczających wraz z posiadaniem sprzętem i środkami przewozowymi lub dostarczyć posiadane materiały.

3. Rada Ministrów wyda w drodze rozporządzenia szczegółowe przepisy w sprawach określonych w ust. 1 i 2.

Art. 105. Na żądanie komitetu przeciwpowodziowego osoba piętrząca wodę obowiązana jest bez odszkodowania obniżyć piętrzenie lub spuścić wodę na ustalony przez ten komitet okres czasu, niezbędny ze względu na bezpośrednią ochronę przed powodzią.

Art. 106. Jeżeli w inny sposób nie można usunąć bezpośredniego niebezpieczeństwa dla życia ludności lub dla mienia, prezydium wojewódzkiej (miasta wyłączonego z województwa) rady narodowej na wniosek komitetu przeciwpowodziowego może zarządzić ewakuację ludności z terenów bezpośrednio zagrożonych.

Art. 107. W akcji bezpośredniej ochrony przed powodzią biorą udział jednostki Wojska Polskiego, Milicji Obywatelskiej i Straży Pożarnych pod kierownictwem komitetów przeciwpowodziowych.

Art. 108. 1. Osobom, które w związku z udziałem w organizowanej akcji bezpośredniej ochrony przed powodzią (art. 104 ust. 1) ulegną wypadkowi, oraz członkom ich rodzin przysługuje prawo do świadczeń z tytułu tych wypadków.

2. Rada Ministrów wyda w drodze rozporządzenia przepisy w sprawie zakresu i zasad przyznawania świadczeń, o których mowa w ust. 1.

Art. 109. Za zniszczenie, uszkodzenie lub utratę użytych w akcji bezpośredniej ochrony przed powodzią środków przewozowych, zwierząt pociągowych, sprzętu lub materiałów należy się odszkodowanie za rzeczywistą stratę. Jeżeli szkody objęte są ubezpieczeniem, odszkodowania zmniejsza się o kwotę przyznanego odszkodowania z tytułu ubezpieczenia.

DZIAŁ VI

Spółki wodne.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne

Art. 110. 1. Spółki wodne mogą być tworzone dla budowy, utrzymania i eksploatacji:

- 1) urządzeń melioracji wodnych oraz prowadzenia racjonalnej gospodarki na zmeliorowanych terenach,
- 2) urządzeń do zaopatrywania w wodę ludności gromad (wsi) oraz urządzeń kanalizacyjnych dla potrzeb tej ludności,
- 3) urządzeń do zaopatrzenia zakładów w wodę i ochrony zakładów przed wodą,
- 4) urządzeń dla ochrony wód przed zanieczyszczeniem i wykorzystania substancji zawartych w ściekach,
- 5) urządzeń do wykorzystania wody dla celów energetycznych i przeciwpożarowych.

2. Spółki wodne mogą być tworzone również dla innych celów, które określi Rada Ministrów w drodze rozporządzenia.

Art. 111. 1. Członkami spółki wodnej mogą być — zważając na dalej osobami zainteresowanymi — przedsiębiorstwa państwowe, organizacje spółdzielcze, kółka rolnicze, osoby fizyczne i osoby prawne nie będące jednostkami gospodarki uspołecznionej, których udział w spółce i korzystanie z jej urządzeń jest gospodarczo uzasadnione.

2. Spółka wodna powinna liczyć co najmniej trzech członków.

Art. 112. 1. Utworzenie spółki wodnej może nastąpić:

- 1) w drodze dobrowolnego porozumienia osób zainteresowanych,
- 2) na podstawie decyzji wojewódzkiego organu administracji wodnej o utworzeniu spółki wodnej, jeżeli wymagają tego względy planowej gospodarki wodnej, ważny interes społeczny lub wspólne dobro osób zainteresowanych, które nie utworzą spółki w trybie określonym w pkt 1.

2. Utworzenie spółki wodnej dla celów określonych w art. 110 ust. 1 pkt 1 i 2 może nastąpić na podstawie decyzji powiatowego organu administracji wodnej, jeżeli za utworzeniem spółki wypowie się większość osób zainteresowanych lub właściciele co najmniej połowy obszaru gruntu, na którym mają być zrealizowane cele spółki.

Art. 113. 1. Do utworzenia spółki wodnej w drodze dobrowolnego porozumienia potrzeba:

- 1) uchwalenia statutu spółki przez osoby zainteresowane,
- 2) dokonania wyboru organów spółki,
- 3) zatwierdzenia statutu spółki przez właściwy organ administracji wodnej,
- 4) wpisu spółki do księgi wodnej.

2. Organem właściwym do zatwierdzenia statutu spółki wodnej jest organ administracji wodnej właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód. W przypadku gdy spółkę tworzy się w celach nie wymagających pozwolenia wodnoprawnego, właściwym do zatwierdzenia statutu spółki jest powiatowy organ administracji wodnej.

Art. 114. Do utworzenia spółki wodnej na podstawie decyzji organu administracji wodnej potrzeba:

- 1) nadania statutu spółki i ogłoszenia tego statutu w dzienniku urzędowym wojewódzkiej rady narodowej,

- 2) ustanowienia organów spółki wodnej: zarządu i komisji rewizyjnej,
- 3) wpisu spółki do księgi wodnej.

Art. 115. 1. Spółka wodna jest osobą prawną. Osobowość prawną spółka nabywa przez wpisanie do księgi wodnej.

2. Osoby, które działały w imieniu spółki wodnej przed jej wpisaniem do księgi wodnej, odpowiadają solidarnie.

Art. 116. 1. Organy administracji wodnej sprawują nadzór i kontrolę nad działalnością spółek wodnych.

2. Jeżeli uchwalony przez spółkę wodną budżet nie wystarcza na wykonanie przewidzianych na dany rok zadań statutowych, właściwy organ administracji wodnej może w drodze decyzji zwiększyć odpowiednio ten budżet.

3. Prezes Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami może w określonym zakresie powierzyć wykonywanie nadzoru i kontroli nad spółkami wodnymi innym organom administracji państwowej niż organy administracji wodnej oraz określić sposób wykonywania nadzoru i kontroli przez te organy.

Art. 117. 1. Spółki wodne korzystają z pomocy Państwa.

2. Jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, pomoc Państwa dla spółek wodnych polega na:

- 1) udzielaniu dotacji,
- 2) udzielaniu kredytu,
- 3) zapewnieniu odpłatnego zaopatrzenia w materiały i maszyny,
- 4) przekazywaniu terenów pod budowę urządzeń spółki,
- 5) dostarczaniu nieodpłatnie projektów obiektów budowlanych spółek oraz na nadzorze technicznym nad wzniesieniem tych obiektów,
- 6) umożliwieniu powierzenia robót budowlanych i innych państwowym jednostkom wykonawczym.

3. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia szczegółowe zasady i tryb udzielania przez Państwo pomocy spółkom wodnym.

Rozdział 2.

Statut spółki wodnej oraz wpis w księdze wodnej.

Art. 118. 1. Statut spółki wodnej powinien określać:

- 1) nazwę i siedzibę spółki oraz teren jej działalności,
  - 2) cel spółki oraz sposób i środki dla osiągnięcia tego celu,
  - 3) zasady ustalania wysokości składek i świadczeń oraz sposób ich wnoszenia,
  - 4) prawa i obowiązki członków spółki oraz ograniczenia praw członków dotyczące gruntów i obiektów budowlanych gospodarki wodnej, należących do członków spółki, które są niezbędne dla wykonywania zadań spółki,
  - 5) uprawnienia zarządu spółki do wykonania na koszt członka spółki świadczeń lub prac, do których był zobowiązany w myśl statutu spółki, a których nie wykonał w ustalonym terminie,
  - 6) organy spółki, sposób ich powoływania i zakres działania,
  - 7) czas trwania spółki,
  - 8) postanowienia dotyczące rozwiązania i likwidacji spółki.
2. Statut może ponadto zawierać inne postanowienia.

3. Do statutu powinien być załączony wykaz członków spółki wodnej.

Art. 119. 1. Organami spółki wodnej są:

- 1) walne zgromadzenie członków,
- 2) zarząd,
- 3) komisja rewizyjna.

2. Statut spółki wodnej może zawierać postanowienie, że czynności walnego zgromadzenia członków wykonuje zgromadzenie przedstawicieli członków spółki z poszczególnych wsi.

3. Spółka wodna może mieć również radę nadzorczą, powołaną przez walne zgromadzenie członków.

Art. 120. Prezes Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami określi statuty wzorcowe oraz zasady gospodarki finansowej poszczególnych rodzajów spółek wodnych (art. 110) i związków spółek wodnych (art. 132).

Art. 121. 1. Zarząd spółki wodnej zgłasza powiatowemu organowi administracji wodnej wniosek o wpis spółki wodnej do księgi wodnej.

2. Do wniosku o wpis powinien być dołączony zatwierdzony przez właściwy organ administracji wodnej statut spółki wodnej, wykaz członków spółki oraz gruntów i obiektów budowlanych gospodarki wodnej, objętych działalnością spółki, a także dokumenty stwierdzające ustanowienie zarządu i komisji rewizyjnej spółki.

3. Zarząd spółki wodnej zgłasza wszelkie zmiany danych, wymienionych w ust. 1 i 2, w celu wpisania ich do księgi wodnej.

Art. 122. Wpis spółki wodnej do księgi wodnej powinien zawierać:

- 1) nazwę i siedzibę spółki oraz teren jej działalności,
- 2) cel spółki oraz sposób i środki dla osiągnięcia tego celu,
- 3) imiona i nazwiska członków zarządu oraz sposób reprezentowania spółki,
- 4) czas trwania spółki.

Rozdział 3.

Zobowiązania i należności spółki wodnej.

Art. 123. Za zobowiązania spółki wodnej odpowiada spółka całym swoim majątkiem.

Art. 124. Należnościami spółek wodnych z tytułu składek i świadczeń na rzecz spółki przewidzianych w statucie, a także należnościami, o których mowa w art. 118 ust. 1 pkt 5, służy pierwszeństwo zaspokojenia po podatkach i ciężarach publicznych z zachowaniem wyjątków, określonych w przepisach o zobowiązaniach podatkowych.

Art. 125. 1. Jeżeli właściciele gruntów lub zakładów, którzy nie należą do spółki wodnej, odnoszą korzyści z obiektów budowlanych gospodarki wodnej objętych działalnością spółki lub przyczyniają się do szkodliwego zanieczyszczenia wody, dla której ochrony spółka została utworzona — zobowiązani są do ponoszenia w odpowiednim stosunku składek i świadczeń na rzecz spółki.

2. Stwierdzenie odniesionych korzyści lub szkodliwego zanieczyszczenia wody oraz ustalenie wysokości składek i świadczeń należy do organu administracji wodnej, który zatwierdził lub nadał statut spółce wodnej.

Art. 126. Należności spółki wodnej (art. 124 i 125), nie uiszczone w terminie płatności, podlegają wraz z odsetkami za zwłokę i kosztami egzekucyjnymi przymusowemu ściąganiu w trybie egzekucji administracyjnej świadców pieniężnych.

Rozdział 4.

Rozwiązanie i likwidacja spółki wodnej.

Art. 127. 1. Spółka wodna może być rozwiązana na podstawie uchwały walnego zgromadzenia członków powziętej większością $\frac{3}{4}$ głosów, przy obecności co najmniej połowy członków spółki, jeżeli:

- 1) upłynął czas trwania spółki,
- 2) osiągnięto cel, dla którego spółka została utworzona.

2. Uchwałę walnego zgromadzenia członków o rozwiązaniu spółki wodnej zatwierdza organ administracji wodnej, który zatwierdził statut spółki.

3. Spółka wodna może być rozwiązana na podstawie decyzji właściwego organu administracji wodnej, jeżeli:

- 1) względy planowej gospodarki wodnej przemawiają za zaniechaniem prowadzenia działalności spółki,
- 2) działalność spółki wykazuje poważne uchybienia przeciwko obowiązującym przepisom lub postanowieniom statutu spółki,
- 3) spółka utworzona została na podstawie art. 112 ust. 1 pkt 2.

Art. 128. 1. Rozwiązanie spółki wodnej następuje po przeprowadzeniu likwidacji spółki i wykreśleniu jej z księgi wodnej. Likwidatorami spółki są członkowie zarządu lub osoby powołane na likwidatorów uchwałą walnego zgromadzenia członków.

2. W przypadku rozwiązania spółki wodnej na podstawie decyzji właściwego organu administracji wodnej (art. 127 ust. 3) likwidatorów spółki wyznacza ten organ.

Art. 129. 1. Po zakończeniu likwidacji i po zatwierdzeniu przez walne zgromadzenie członków ostatecznych rachunków i sprawozdania likwidatorów, likwidatorzy zgłaszają wniosek o wykreślenie spółki wodnej z księgi wodnej.

2. W przypadku rozwiązania spółki wodnej na podstawie decyzji właściwego organu administracji wodnej, ostateczne rachunki i sprawozdania likwidatorów zatwierdza ten organ.

Art. 130. Księgi i dokumenty rozwiązanej spółki wodnej likwidatorzy przekazują na przechowanie właściwemu powiatowemu organowi administracji wodnej.

Art. 131. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady i tryb przeprowadzania likwidacji spółek wodnych.

Rozdział 5.

Związek spółek wodnych.

Art. 132. 1. Związki spółek wodnych mogą być tworzone dla:

- 1) prowadzenia wspólnej administracji spółek wodnych,
- 2) wykonywania wspólnych zadań gospodarczych spółek wodnych.

2. Związek spółek wodnych jest osobą prawną.

3. Związek spółek wodnych składa się z co najmniej dwóch spółek wodnych.

4. Utworzenie związku spółek wodnych następuje w drodze dobrowolnego porozumienia zainteresowanych spółek wodnych; statut związku spółek wodnych zatwierdza wojewódzki organ administracji wodnej.

5. Utworzenie związku spółek wodnych może nastąpić również na podstawie decyzji wojewódzkiego organu administracji wodnej o utworzeniu związku spółek wodnych, jeżeli tego wymaga ważny interes społeczny lub wspólne dobro zainteresowanych spółek wodnych, które nie utworzą związku spółek wodnych w drodze dobrowolnego porozumienia.

6. W sprawach nie unormowanych w ust. 1—5 przepisy art. 110—131 stosuje się odpowiednio do związków spółek wodnych.

DZIAŁ VII

Księgi wodne i kataster wodny.

Art. 133. 1. Księgi wodne służą do wpisu:

- 1) praw dotyczących szczególnego korzystania z wody na podstawie pozwolenia wodnoprawnego z określeniem obiektów budowlanych gospodarki wodnej, których pozwolenie dotyczy,
- 2) spółek wodnych i związków spółek wodnych,
- 3) prawa do rybołówstwa w wodach, stanowiących własność Państwa,
- 4) ograniczenia korzystania z wód w strefach ochronnych wód,
- 5) zmian dotyczących wpisów wymienionych w pkt 1—4.

2. Do księgi wodnej dołączony jest zbiór dokumentów.

3. Księgi wodne ze zbiorem dokumentów prowadzi powiatowy organ administracji wodnej.

Art. 134. Osoby zainteresowane mogą żądać odpisów i wyciągów z ksiąg wodnych, z wyjątkiem wpisów stanowiących tajemnicę państwową lub służbową.

Art. 135. 1. Kataster wodny służy do ewidencjonowania zasobów wód śródlądowych powierzchniowych i podziemnych z podstawowymi danymi, dotyczącymi charakterystyki tych wód pod względem gospodarczym i technicznym.

2. Kataster wodny zakłada się dla obszarów, które określi Prezes Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej.

3. Kataster wodny prowadzi Centralny Urząd Gospodarki Wodnej; Prezes Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej może dla określonego obszaru zlecić wojewódzkiemu organowi administracji wodnej prowadzenie katastru wodnego.

Art. 136. Osoby fizyczne i prawne oraz państwowe jednostki organizacyjne, organizacje spółdzielcze i społeczne, które posiadają dane potrzebne dla prowadzenia ksiąg wodnych i katastru wodnego, obowiązane są na żądanie właściwego organu administracji wodnej udostępnić te dane.

Art. 137. Prezes Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej określi:

- 1) szczegółowe dane podlegające wpisowi do ksiąg wodnych, układ i sposób prowadzenia ksiąg wodnych i zbioru dokumentów oraz tryb postępowania przy zgłaszaniu wniosków o wpis w tych księgach, a także termin i sposób zamknięcia ksiąg wodnych, prowadzonych na podstawie dotychczasowych przepisów,
- 2) szczegółowe dane podlegające zamieszczeniu w katastrze wodnym, sposób prowadzenia katastru i terminy założenia katastru dla poszczególnych obszarów.

DZIAŁ VIII

Ograniczenia prawa własności nieruchomości w niektórych przypadkach szczególnego korzystania z wód.

Art. 138. Ograniczenie prawa własności nieruchomości lub innego prawa rzeczowego na nieruchomości, zwane dalej ograniczeniem, następuje według zasad i w trybie określonym w niniejszej ustawie jedynie na rzecz podmiotów, dla których nie może nastąpić wyłączenie na podstawie przepisów o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości na rzecz Państwa.

Art. 139. 1. Ustanowienie ograniczenia może nastąpić, jeżeli jest ubiegającym się o ograniczenie niezbędne dla szczególnego korzystania z wody na podstawie pozwolenia wodnoprawnego, a właściciel nieruchomości nie wyraził zgody na korzystanie z nieruchomości.

2. Jeżeli na skutek ograniczenia nieruchomość lub jej część nie nadaje się do użytkowania na dotychczasowe cele, podlega ona na wniosek właściciela wykupowi.

3. O ograniczeniu lub wykupie nieruchomości oraz o odszkodowaniu orzeka organ administracji wodnej właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego.

Art. 140. 1. Odszkodowanie lub cenę wykupu ustala się zgodnie z przepisami art. 14.

2. Obowiązek uiszczenia odszkodowania lub ceny wykupu ciąży na tym, na czyją rzecz nastąpiło ograniczenie lub wykup nieruchomości.

Art. 141. Przejście prawa własności wykupionej nieruchomości nie ma wpływu na prawa rzeczowe, ciężące na tej nieruchomości.

Art. 142. Ostateczna decyzja o ograniczeniu lub wykupie nieruchomości na podstawie niniejszej ustawy stanowi podstawę do ujawnienia w księdze wieczystej przeniesienia lub ograniczenia prawa własności nieruchomości.

Art. 143. 1. Na gruntach stanowiących własność Państwa mogą być ustanowione jedynie ograniczenia polegające na założeniu i przeprowadzeniu ciągów drenażowych oraz rurociągów krytych lub rowów otwartych, służących do przepływu wody lub ścieków.

2. Ograniczenia określone w ust. 1 ustanawiane są za odszkodowaniem w wysokości rzeczywiście poniesionej straty. O ustanowieniu tych ograniczeń i odszkodowaniu orzeka organ administracji wodnej właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego.

DZIAŁ IX

Postępowanie wodnoprawne.

Art. 144. 1. Jeżeli do wydania decyzji na podstawie przepisów niniejszej ustawy uzasadniona jest właściwość

dwóch lub więcej organów administracji wodnej, organ administracji wodnej wyższego stopnia wyznaczy, który z tych organów jest właściwy do wydania decyzji.

2. Od decyzji organu administracji wodnej o odszkodowaniu nie służy odwołanie do organu administracji wodnej wyższego stopnia. Strona niezadowolona z wydanej decyzji o odszkodowaniu może w ciągu trzech miesięcy od otrzymania tej decyzji dochodzić swych roszczeń na drodze postępowania sądowego lub arbitrażowego.

Art. 145. 1. Właściwy organ administracji wodnej zarządza rozprawę wodnoprawną, zwaną dalej rozprawą:

- 1) przed wydaniem pozwolenia wodnoprawnego,
- 2) przed ustaleniem potrzeby dostępu do wód oraz szerokości przejść i przejazdów wzdłuż wód,
- 3) przed ustaleniem linii brzegu,
- 4) przed ustaleniem stref ochronnych dla ujęć wody lub jej źródeł.

2. Właściwy organ administracji wodnej może z uzasadnionych przyczyn zaniechać przeprowadzenia rozprawy.

Art. 146. 1. Wezwania na rozprawę w przypadkach określonych w art. 145 ust. 1 dokonuje się przez ogłoszenie o rozprawie.

2. Ogłoszenie o rozprawie poprzedzającej wydanie pozwolenia wodnoprawnego powinno zawierać w szczególności:

- 1) wskazanie osoby ubiegającej się o pozwolenie wodnoprawne,
- 2) określenie miejsca i czasu, w którym można przeglądać projekt budowlany,
- 3) uprzedzenie, że osoby, które przed zamknięciem rozprawy nie podniosą zarzutów przeciwko wnioskowi o wydanie pozwolenia, tracą prawo późniejszego ich podnoszenia.

3. Jeżeli stronami w sprawie są jednostki państwowe, spółdzielcze lub społeczne, należy je pisemnie wezwać na rozprawę. Ponadto należy pisemnie wezwać na rozprawę osoby fizyczne, jeżeli jest to niezbędne dla wyjaśnienia sprawy.

4. Termin rozprawy nie może być wyznaczony wcześniej niż po upływie 7 dni od ogłoszenia o rozprawie lub od doręczenia wezwania.

Art. 147. Prezes Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej może ustalić szczególny tryb postępowania przy wydawaniu pozwoleń wodnoprawnych na wykonanie obiektów budowlanych gospodarki wodnej dla potrzeb obrony narodowej.

Art. 148. Prezes Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej określi kwalifikacje, jakie powinni posiadać biegli, biorący udział w postępowaniu wodnoprawnym, oraz zasady i tryb ich powoływania.

Art. 149. Koszty postępowania związane z wydaniem pozwolenia wodnoprawnego obciążają osobę, której postępowanie dotyczy. W uzasadnionych przypadkach wszczęcie postępowania może być uzależnione od wniesienia zaliczki na koszty postępowania.

Art. 150. Kierujący rozprawą może wyznaczyć biegłemu lub stronom termin do złożenia na piśmie wyjaśnień,

DZIAŁ X

Przepisy karne.

Art. 151. Kto w związku z korzystaniem z wód uszkadza brzegi wód śródlądowych powierzchniowych, grunty pod tymi wodami, obiekty budowlane gospodarki wodnej, urządzenia do hodowli ryb albo utrudnia przepływy wód

— podlega karze aresztu do jednego roku lub grzywny do 50.000 zł.

Art. 152. 1. Kto wbrew przepisom art. 32 uniemożliwia lub utrudnia korzystanie z wody dla zwalczenia klęski żywiołowej lub dla zapobieżenia poważnemu niebezpieczeństwu, którego w inny sposób nie da się uniknąć

— podlega karze aresztu do jednego roku lub grzywny do 50.000 zł.

2. Jeżeli na skutek czynu określonego w ust. 1 powstała znaczna szkoda

— sprawca podlega karze aresztu do dwóch lat lub grzywny do 100.000 zł.

Art. 153. 1. Kto wbrew przepisom art. 73 wykonuje w pobliżu obiektów budowlanych gospodarki wodnej takie roboty, które mogą zagrozić tym obiektom

— podlega karze aresztu do jednego roku lub grzywny do 50.000 zł.

2. Jeżeli na skutek czynu, określonego w ust. 1, powstała znaczna szkoda

— sprawca podlega karze aresztu do dwóch lat lub grzywny do 100.000 zł.

Art. 154. 1. Kto szkodliwie zanieczyszcza wody (art. 82 ust. 3)

— podlega karze aresztu do dwóch lat i grzywny do 100.000 zł.

Jeżeli sprawca działa nieумыślnie

— podlega karze aresztu do jednego roku lub grzywny do 50.000 zł.

2. Tym samym karom podlega, kto wbrew obowiązku określonego w art. 84 nie eksploatuje urządzeń zabezpieczających wody przed zanieczyszczeniem.

Art. 155. Kto bez pozwolenia wodnoprawnego korzysta z wody lub wykonuje obiekty budowlane gospodarki wodnej w przypadkach, w których wymagane jest takie pozwolenie (art. 43 i 67)

— podlega karze grzywny do 4.500 zł.

Art. 156. Kto wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi:

- 1) nie ustawia i nie utrzymuje w należyłym stanie znaków wodnych i wodnych urządzeń pomiarowych (art. 48 ust. 2),
- 2) zwiększa ilość oraz zmienia stan i skład wprowadzonych do wód ścieków (art. 48 ust. 3),
- 3) nie utrzymuje w należyłym stanie koryta wody i jej brzegów powyżej bądź poniżej piętrzącego obiektu budowlanego (art. 49),

4) nie wykonuje i nie utrzymuje w należyłym stanie urządzeń zapobiegających szkodzie dla gospodarki narodowej lub obywateli (art. 51 ust. 1)

— podlega karze grzywny do 4.500 zł.

Art. 157. Kto:

- 1) wbrew przepisom art. 73 w pobliżu obiektów budowlanych gospodarki wodnej łowi ryby lub wykonuje inne czynności, które mogą uszkodzić te obiekty,
  - 2) w strefach ochronnych wbrew przepisom art. 80 wznosi obiekty budowlane lub wykonuje czynności albo roboty określone w tych przepisach,
  - 3) na wałach przeciwpowodziowych lub w ich pobliżu dopuszcza się czynów określonych w art. 98 ust. 1,
  - 4) wbrew przepisom art. 99 prowadzi przez wały przeciwpowodziowe przewody wodociągowe, gazowe, elektryczne lub inne albo wykonuje obiekty budowlane krzyżujące się z wałami przeciwpowodziowymi w jednym poziomie lub rampy wałowe,
  - 5) wbrew przepisom art. 104 uchyla się bez uzasadnionej przyczyny od wykonania pilnych prac określonych w tych przepisach
- podlega karze grzywny do 4.500 zł.

Art. 158. Niezależnie od karnej lub karno-administracyjnej odpowiedzialności sprawców czynów, określonych w przepisach art. 151—157, w jednostkach państwowych, spółdzielczych lub społecznych podlegają odpowiedzialności na podstawie tych samych przepisów kierownicy tych jednostek lub osoby, którym powierzono prowadzenie gospodarki wodnej.

Art. 159. Orzekanie w sprawach wymienionych w art. 155—157 następuje w trybie przepisów o orzecznictwie karno-administracyjnym.

Art. 160. 1. Wojewódzki organ administracji wodnej wymierzy zakładowi (art. 10 pkt 3) karę pieniężną za szkodliwe zanieczyszczenie wód; wysokość kary pieniężnej jest zależna od ilości, stanu i składu ścieków.

2. Kary pieniężne wymierza się za:

- 1) wprowadzenie ścieków do wód i do ziemi bez posiadania pozwolenia wodnoprawnego,
- 2) uruchomienie oczyszczalni ścieków lub innych urządzeń zabezpieczających wody przed zanieczyszczeniem, których działanie nie odpowiada warunkom technicznym projektu budowlanego.

3. Kary pieniężne mogą być wymierzane za:

- 1) niewykonanie przez zakład w ustalonym terminie budowy, rozbudowy lub przebudowy urządzeń zabezpieczających wody przed zanieczyszczeniem,
- 2) niewprowadzenie zmiany procesów wytwórczych wynikających z pozwolenia wodnoprawnego, a zmierzającej do obniżenia ilości zużycia wody i ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych w ściekach z produkcji,
- 3) przeprowadzenie bez uzgodnienia z właściwym organem administracji wodnej zmiany procesów produkcyjnych zakładu, które w sposób stały wpływają na zwiększenie zanieczyszczeń wód.

4. Kary pieniężne obciążają wyniki gospodarcze zakładu.

5. Rada Ministrów ustali w drodze rozporządzenia zasady określania wysokości kar pieniężnych i tryb ich ściągania.

DZIAŁ XI

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 161. 1. Organy administracji wodnej mogą w zakresie wykonania przepisów niniejszej ustawy stosować środki, przewidziane w przepisach o postępowaniu przymusowym w administracji.

2. Każdorazowy wymiar kary pieniężnej w celu przy muszenia nie może być wyższy od 300 zł w stosunku do osób fizycznych i od 3.000 zł w stosunku do osób prawnych oraz państwowych, spółdzielczych i społecznych jednostek organizacyjnych.

Art. 162. Do czasu sporządzenia i zatwierdzenia perspektywicznych planów rozwoju gospodarki narodowej w zakresie gospodarki wodnej obowiązują wytyczne do tych planów, a w razie ich braku, regionalne plany perspektywiczne lub wytyczne do tych planów.

Art. 163. 1. Pozwolenia wodnoprawne wydane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zachowują moc w okresie swej ważności, jeżeli są zgodne z planami lub wytycznymi określonymi w art. 162. O zgodności pozwolenia z tymi planami lub wytycznymi orzeka organ administracji wodnej właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego.

2. Jeżeli zachodzi potrzeba dostosowania pozwolenia wodnoprawnego do przepisów niniejszej ustawy, stosuje się przepisy art. 58 i 59.

3. Jeżeli osoba uprawniona nie korzysta z wody co najmniej przez okres pięciu lat od daty wydania pozwolenia wodnoprawnego, organ administracji wodnej właściwy do wydania pozwolenia orzeka o wygaśnięciu tego pozwolenia. Do obiektów budowlanych gospodarki wodnej, które służą do szczególnego korzystania z wody, ma zastosowanie art. 59.

Art. 164. 1. Nie jest wymagane pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie wody za pomocą rowów otwartych i rurociągów w celu odwodnienia gruntu lub obiektu budowlanego, jeżeli rowy te i rurociągi istnieją co najmniej od pięciu lat przed wejściem w życie niniejszej ustawy.

2. Spory w sprawach stosowania przepisów niniejszej ustawy, wynikłe wskutek odprowadzenia wody określonego w ust. 1, rozstrzyga powiatowy organ administracji wodnej.

Art. 165. 1. Nie jest wymagane pozwolenie wodnoprawne na istniejące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy mosty i przepusty.

2. Pozwolenie wodnoprawne nie jest również wymagane na przebudowę istniejących w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy mostów i przepustów. Przebudowa ich wymaga tylko uprzedniego uzgodnienia części hydrologicznej projektów wstępnych.

3. W przypadkach szczególnych, gdy istniejące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy mosty i przepusty są przyczyną istotnych przeszkód w przepływach wód i lodów, utrudnień dla żeglugi i spławu albo wpływają w istotny sposób na pogorszenie stosunków wodnych w gruntach przyległych, wojewódzki organ administracji wodnej może zobowiązać zarząd drogowy (kolei) do przebudowy mostu lub przepustu albo do wykonania i utrzymania urządzeń przewidzianych w art. 51.

Art. 166. 1. Rada Ministrów w stosunku do zakładów gospodarki uspołecznionej, które w dniu wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1961 r. o ochronie wód przed zanieczyszczeniem (Dz. U. Nr 5, poz. 33) nie posiadały wymaganych przez przepisy tej ustawy urządzeń zabezpieczających wodę przed zanieczyszczeniem lub posiadały tylko urządzenia częściowo — będzie wprowadzać stopniowo obowiązków zaopatrzenia ich w wymagane urządzenia. W szczególności Rada Ministrów na wniosek Prezesa Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej, zgłoszony w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami i Przewodniczącym Komisji Planowania przy Radzie Ministrów, ustalać będzie wykazy zakładów, których ten obowiązek dotyczy, rodzaje urządzeń, w jakie zakłady powinny być zaopatrzone, oraz terminy wykonania.

2. Istniejące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy zakłady państwowe i gospodarki uspołecznionej, które posiadają urządzenia zabezpieczające wody przed zanieczyszczeniem, a nie posiadają pozwoleń wodnoprawnych, są obowiązane do uzyskania tych pozwoleń w terminie do dnia 31 grudnia 1962 r.

3. Do czasu uzyskania pozwolenia wodnoprawnego zmiana procesu produkcyjnego zakładu wymaga uzgodnienia z właściwym do wydania pozwolenia wodnoprawnego organem administracji wodnej, jeżeli zmiana ta może w sposób stały wpłynąć na zwiększenie zanieczyszczenia wód.

Art. 167. Statuty spółek wodnych i związków spółek wodnych, istniejących w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, powinny być dostosowane do postanowień statutów wzorcowych poszczególnych rodzajów spółek wodnych (art. 120) w terminie do jednego roku od dnia ogłoszenia tych statutów.

Art. 168. Przepisy niniejszej ustawy nie naruszają przepisów prawa górniczego w zakresie wód, których wydobywanie podlega temu prawu.

Art. 169. Tracą moc:

- 1) ustawa wodna z dnia 19 września 1922 r. (Dz. U. z 1928 r. Nr 62, poz. 574 z późniejszymi zmianami),
- 2) dekret z dnia 11 kwietnia 1947 r. o rozciągnięciu mocy obowiązującej ustawy wodnej na cały obszar województwa śląskiego (Dz. U. Nr 32, poz. 142),
- 3) art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 22 maja 1958 r. o popieraniu melioracji wodnych dla potrzeb rolnictwa (Dz. U. Nr 31, poz. 136),
- 4) art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. o utworzeniu Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej i przekształceniu urzędu Ministra Żeglugi i Gospodarki Wodnej w urząd Ministra Żeglugi (Dz. U. Nr 29, poz. 163),
- 5) ustawa z dnia 31 stycznia 1961 r. o ochronie wód przed zanieczyszczeniem (Dz. U. Nr 5, poz. 33).

Art. 170. 1. W art. 5 ustawy z dnia 22 maja 1958 r. o popieraniu melioracji wodnych dla potrzeb rolnictwa (Dz. U. Nr 31, poz. 136) ust. 3 otrzymuje brzmienie: „3. Wojewódzka rada narodowa uprawnienia wynikające z przepisu ust. 1 może przekazać powiatowej radzie narodowej”.

2. W art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17 lutego 1960 r. o zaopatrywaniu ludności w wodę (Dz. U. Nr 11, poz. 72) skreślą się końcowe wyrazy: „a także obszary ochronne ujęć wody przeznaczonej dla wodociągu”.

3. W art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 22 kwietnia 1959 r. o utrzymaniu czystości i porządku w miastach i osiedlach

(Dz. U. Nr 27, poz. 167) skreśla się końcowe wyrazy: „projekty budowy lub przebudowy oczyszczalni ścieków wymagają ponadto uprzedniego zaopiniowania przez właściwe organy gospodarki wodnej”.

Art. 171. Sprawy wszczęte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy rozpoznawane będą do ich ukończenia w danej instancji według przepisów ustawy wodnej z dnia 19 września 1922 r.

Art. 172. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w niniejszej ustawie pozostają w mocy dotychczasowe przepisy.

Art. 173. Ustawa wchodzi w życie po upływie sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: **A. Zawadzki**
Sekretarz Rady Państwa: **J. Horodecki**